

Број: 1-01-3491-1148/17-10

Датум: 16.04.2018.

Београд

На основу чл. 3. став 1. тачка 1) и б), 8. став 1. тачка 2), 17. и 22. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14), чл. 11, 106, 109. и 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16), чл. 12. став 1. тачка 2), 21. и 28. став 2. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16), решавајући по службеној дужности у поступку одређивања услова за пружање јавних електронских комуникационих услуга на фиксној локацији путем јавних мобилних комуникационих мрежа,

директор Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге доноси

РЕШЕЊЕ

- I. Операторима јавних мобилних комуникационих мрежа, који су имаоци Лиценце за јавну мобилну телекомуникациону мрежу и услуге јавне мобилне телекомуникационе мреже у складу са са GSM/GSM 1800 UMTS/IMT-2000 стандардом, односно имаоцима појединачних дозвола издатих по спроведеном поступку јавног надметања за додељени радио-фреквенцијски спектар у складу са GSM/GSM 1800 UMTS/IMT-2000 стандардом, који су стекли право на коришћење фреквенцијских блокова у фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz и 1710-1785/1805-1880 MHz, дозвољава се коришћење додељених радио-фреквенцијских опсега за пружање електронских комуникационих услуга на фиксној локацији коришћењем CLL технологије (*Cellular Local Loop*) у местима, у којима према званично објављеним подацима Републичког завода за статистику о последњем попису становништва, домаћинства и станова у Републици Србији, има до 3000 становника.
- II. Оператори јавних мобилних комуникационих мрежа су дужни да услуге из става I. диспозитива овог решења пружају у складу са квалитетом прописаним општим актом Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге којим су одређене вредности параметара квалитета јавних комуникационих мрежа и услуга.
- III. Оператори из става I. диспозитива овог решења су дужни да обавесте корисника о свим ограничењима CLL технологије, а посебно:
  - 1) да је услуге могуће користити само на адреси коју је корисник навео при закључењу уговора;

- 2) о могућим ограничењима при коришћењу услуге унутар објеката;
  - 3) о непостојању одређених функционалности које се очекују од фиксног телефонског прикључка.
- IV. Операторима јавних мобилних комуникационих мрежа дозвољава се коришћење географског броја у складу са планом нумерације, који доноси Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге и подзаконским актима који се односе на коришћење нумерације, за пружање јавне говорне услуге на фиксној локацији путем јавне мобилне комуникационе мреже коришћењем CLL технологије.
- V. Обавезују се оператори јавних мобилних комуникационих мрежа да обезбеде да се бројеви из става IV. диспозитива овог решења користе искључиво на фиксној локацији утврђеној приликом закључења претплатничког уговора за јавну говорну услугу на фиксној локацији, односно да обезбеде минимално потребну мобилност терминалног уређаја, а да квалитет пружене услуге буде у складу са ставом II. диспозитива овог решења.
- VI. Оператори јавних мобилних комуникационих мрежа дужни су да претплатнику омогуће пробни период коришћења услуге из става I. диспозитива овог решења у року од 15 дана, као и могућност раскида уговора без плаћања трошкова у вези са раскидом када претплатник није задовољан квалитетом пружене услуге.
- VII. Даном извршеног јавног достављања овог решења, престаје да важи решење Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге број: 1-01-3491-301/16-5 од 9.9.2016. године.
- VIII. Ово решење је коначно и доставља се објављивањем на Интернет страници и огласној табли Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге у смислу члана 78. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/16).

Образложење

У циљу подстицања конкуренције електронских комуникационих мрежа и услуга на технолошки неутралној основи, унапређивања њиховог капацитета, односно квалитета, доприноса развоју тржишта електронских комуникација и заштите интереса корисника електронских комуникација, сходно члану 3. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14, у даљем тексту: Закон), Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) је дана 9.9.2016. године, донела решење број: 1-01-3491-301/16-5 којим је одредила услове под којим се операторима јавних мобилних комуникационих мрежа дозвољава да крајњим

корисницима пружају електронске комуникационе услуге на фиксној локацији путем својих мобилних мрежа, у свим местима у којима има до 1500 становника према подацима Републичког завода за статистику из последњег званичног пописа становништва у Републици Србији.

Имајући у виду да се у периоду након доношења наведеног решења број корисника електронске комуникационе услуге на фиксној локацији која се реализује путем мобилних мрежа (*Cellular Local Loop-CLL*) није у значајној мери повећао, одређени оператори су затражили од Агенције да преиспита одлуку у погледу ограничења наведене технологије.

Стога је Агенција, сагласно одредби члана 94. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС, број 18/16, у даљем тексту: ЗУП), у вези са чл. 7. и 9. ЗУП-а, објављивањем Јавног саопштења операторима (у даљем тексту: Јавно саопштење) на својој Интернет страници, покренула управни поступак за доношење новог решења којим ће се променити услови под којим се операторима јавних мобилних комуникационих мрежа дозвољава да крајњим корисницима пружају електронске комуникационе услуге на фиксној локацији путем својих мобилних мрежа, и то у свим местима у којима има до 3000 становника према подацима Републичког завода за статистику из последњег званичног пописа у Републици Србији.

Агенција је овим јавним саопштењем, позвала операторе да се изјасне о чињеницама и околностима које представљају предмет, односно чињеничну грађу ове управне ствари, уз напомену да ће се изјашњења оператора достављена Агенцији, ценити приликом одређивања услова из претходног става.

У вези са наведеним, изјашњења су доставили оператори: VIP mobile d.o.o, из Београда, Милутина Миланковића 1ж (у даљем тексту: VIP mobile d.o.o.), дописом број: K07/18 од 11.1.2018. године, Telenor d.o.o, из Београда, Омладинских бригада 90 (у даљем тексту: Telenor d.o.o.), дописом број: 545/12/18 од 12.1.2018. године, и Предузеће за телекомуникације Телеком Србија а.д, из Београда, Таковска 2 (у даљем тексту: Телеком Србија а.д.), дописом број: 17467/1-2018 од 12.1.2018. године.

Оператори VIP mobile d.o.o. и Telenor d.o.o. су у својим изјашњењима у вези тачке 1. Јавног саопштења, навели да Агенција треба да преиспита одлуку у погледу географског ограничења коришћења наведене технологије, односно да омогући њено коришћење на целој територији Републике Србије. Оператор Telenor d.o.o. је нагласио да је сервисна неутралност основно начело регулације услуга и да је подржана Законом, те да је ограничавање географске покривености пружања електронске комуникационе услуге на насеља до 3000 становника у супротности са начелима регулације тржишта електронских комуникација.

Оператор VIP mobile d.o.o. је навео да је у 2016. години, према броју претплатника фиксне мреже, учешће оператора Телеком Србија а.д. износило 89,3%, SBV 9,1%, док је учешће свих осталих оператора свега 1,6%, у односу на укупан број фиксних претплатника. Оператор VIP mobile d.o.o. такође наводи да треба имати у виду да оператори мобилне мреже, за пружање услуга фиксне телефоније преко CLL технологије, морају да уложе значајна средства за реализацију услуге, како би били испоштовани важећи прописи Републике Србије. У том контексту оператори очекују и захтевају заштиту уложене инвестиције и пословања.

Оператор Телеком Србија а.д. се изјаснио да остаје при ставовима изнетим у изјашњењу број: 72927/4-2016 од 11.3.2016. године. Према наведеном изјашњењу, оператор

Телеком Србија а.д. је мишљења да се CLL технологија може још неко време користити за обезбеђивање универзалног сервиса, али она свакако није технологија која може да задовољи чак ни садашње потребе корисника, а будуће потребе могу се у потпуности задовољити само инвестицијама у фиксни широкопојасни приступ. Такође, оператор Телеком Србија а.д. је мишљења да уколико би се омогућило коришћење CLL технологије за фиксну телефонију на целој територији Републике Србије, то би значило да Агенција даје примат бежичним технологијама, што ће, поготово у руралним и субурбаним срединама, довести до тога да грађанима буду доступне само бежичне технологије приступа са свим својим ограничењима када су у питању протоци, расположивост и стабилност сервиса. Телеком Србија а.д. у наредних неколико година планира значајне инвестиције у фиксну мрежу за приступ, али ће, уколико се CLL омогући, преиспитати своје планове, што није у интересу грађана, а имаће и негативан утицај на равномеран развој земље.

Сагласно одредбама чл. 11, 106. и 109. ЗУП-а, а у вези са одредбом члана 22. став 3. Закона, Агенција је наведеним странкама дала могућности да се и усмено изјасне о чињеницама и околностима које су предмет ове управне ствари, а за које сматрају да су релевантни за доношење решења у предметном управном поступку, те им је, дана 6.3.2018. године, упутила позив број: 1-01-3491-1148/17 ради учешћа на усменој расправи, сагласно одредбама чл. 109. став 4. и 110. ЗУП-а.

Дана 19.3.2018. године, у просторијама Агенције, одржана је усмена расправа, сагласно одредбама чл. 109-115. ЗУП-а, којој су присуствовали овлашћено службено лице и службена лица Агенције, као и пуномоћници оператора VIP mobile d.o.o, Telenor d.o.o. и Телеком Србија а.д, о чему је сачињен записник о усменој расправи број: 1-01-3491-1148/17-9 од 19.3.2018. године.

Пуномоћници оператора Телеком Србија а.д, који се у вези са предметном управном ствари писмено изјаснио у наведеном допису, изјавили су да остају при својим ранијим изјашњењима везаним за ову проблематику. Том приликом су додали да сматрају да су Републици Србији неопходне инвестиције у руралним подручјима и да се овим мерама Агенције инвестиције донекле дестимулишу. Фиксна телефонија више није примарна услуга, сада је примаран приступ интернету и IPTV услуге. Фиксна телефонија је сада помоћна услуга и навика неких корисника, те да би се пружио квалитетан приступ Интернету неопходне су инвестиције у фиксну инфраструктуру. Према наводима Телеком Србија а.д. Агенција би укидањем ограничења довела до смањивања инвестиција, вредности тржишта и квалитета услуга које се нуде корисницима, те ће у том случају Телеком Србија а.д. преиспитати своје планове по питању улагања.

Пуномоћници оператора Telenor d.o.o, који се у вези са предметном управном ствари писмено изјаснио у наведеном допису, изјавили су да остају при изнетој констатацији да је Telenor d.o.o. заинтересован за пружање CLL услуге на комерцијалној основи искључиво на читавој територији Републике Србије, без ограничења по критеријуму броја становника. *Business case* је показао да није потребно ограничење и да услугу треба пружати на читавој територији. Навели су да Агенција није образложила на основу којих критеријума је ово ограничење поставила. CLL услуга је првенствено била намењена за универзални сервис, те би овим ограничењем практично било уведено проширење територије за универзални сервис.

Пуномоћник оператора VIP mobile d.o.o, је изјавио да овај оператор остаје при свим изјашњењима изнетим у досадашњој комуникацији у вези са предметном управном ствари. Навео је да су у сваком од достављених дописа истицали неопходност укидања ограничења за пружање предметне услуге. *Business case* за овакав број становника не постоји, те су сигурни да ће бити много више корисника ако не постоји постављено ограничење по броју становника, као и да није јасно на основу којих критеријума је Агенција ово ограничење поставила, односно да ли је рађена нека упоредна анализа и слично. Сматра да се ради о дискриминацији оператора који може да пружа услугу, да се не поштују одредбе Закона, као и да начелно оператори нису у равноправном положају. Даље је навео да би пружањем услуге коришћењем CLL технологије у пуном обиму било и нових инвестиција, а да увођење ограничења неће поспешити инвестиције у CLL. Битка ће се водити на тржишту приступа интернету и ТВ садржају. Истакао је да VIP mobile d.o.o. неће бити у могућности да пружа услугу корисницима који желе фиксну телефонију. На крају је додао да се оваквим ограничењима смањује конкуренција на тржишту.

Ценећи напред наведена изјашњења оператора, Агенција констатује следеће:

У поступку који је претходио Јавном саопштењу, Агенција је, у циљу сагледавања потенцијалних промена на тржишту електронских комуникација у Републици Србији, заступљености и примене ове технологије у европским земљама, података о броју становника и домаћинстава у Републици Србији према попису из 2011. године, сачинила анализу места и становништва, које би потенцијално могло да буде обухваћено овим решењем. Дозволом коришћења CLL технологије у свим местима која имају до 3000 становника, ова мера би потенцијално имала утицаја на:

- 4323 насељених места;
- 2 191 085 становника, што представља 30,49% укупног становништва, или
- 721 766 домаћинстава, што представља 29,01% укупног броја домаћинстава.

Искуства из ЕУ, у којој коришћење CLL-а углавном није ограничено, показују да заступљеност ове технологије није већа од 10% претплатника, са изузетком Бугарске. С обзиром на заступљеност фиксне телефонске мреже Телеком Србија а.д. и кабловских мрежа преко којих се пружа јавна говорна услуга у Републици Србији, може се очекивати да проценат корисника CLL-а неће бити већи од 10%, што Агенција сматра прихватљивим.

Коришћењем CLL технологије створили би се услови да се појединим корисницима, где није било техничких могућности, односно где инвестиције у фиксну мрежу за приступ нису биле исплативе, омогући коришћење електронских комуникационих услуга, а такође би се поспешила конкуренција на тржишту електронских комуникација. У обзир су свакако узете и значајне инвестиције оператора, који су, у поступцима јавног надметања у 2015. години, стекли право на коришћење фреквенцијских блокова у фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz и 1710-1785/1805-1880 MHz.

С друге стране, имајући у виду развој широкопојасног приступа у земљама у Европи и окружењу у контексту великих инвестиција у брзе и ултра-брзе мреже, у интересу грађана Републике Србије је да оператори наставе да инвестирају и у друге широкопојасне

технологије, не само бежичне. Напомињемо да су оператори Телеком Србија а.д, Теленор д.о.о. и VIP mobile д.о.о. уписани у Евиденцију оператора јавних комуникационих мрежа и услуга, коју води Агенција, не само као оператори мобилних мрежа, већ, између осталог, и као оператори оптичке мреже за транспорт и кабловске мреже за приступ. Такође, треба узети у обзир и интересе осталих оператора, који пружају јавну говорну услуга на фиксној локацији, а немају могућност коришћења CLL технологије.

Агенција је, дописом број: 1-01-3491-301/16 од 21.4.2016. године, затражила од надлежног министарства мишљење о примени ове технологије.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је у свом одговору број: 011-00-217/2016-07 од 9.5.2016. године, указало да су Законом утврђени основни циљеви и начела регулисања односа у области електронских комуникација међу којима је и подстицање конкуренције, економичности и делотворности у обављању делатности електронских комуникација на технолошки неутралној основи. Такође, надлежно министарство је мишљења да би се коришћењем CLL технологије у руралним срединама обезбедило покривање целе територије Републике Србије услугама универзалног сервиса, као и потражња за проширењем скупа услуга универзалног сервиса у складу са могућностима и захтевима крајњих корисника.

С обзиром на наведено, Агенција остаје при ставу да промени услове наведене у тачки 1. Јавног саопштења и дозволи коришћење додељених радио-фреквенцијских опсега за пружање електронских комуникационих услуга на фиксној локацији коришћењем CLL технологије у местима у којима има до 3000 становника према званично објављеним подацима Републичког завода за статистику о последњем попису становништва, домаћинства и станова у Републици Србији.

VIP mobile д.о.о. је у свом изјашњењу навео да сматра да је неопходно да крајњи корисници за наведену услугу (електронска комуникациона услуга на фиксној локацији путем мобилне мреже) имају могућност преноса броја и тражи да се оператору Телеком Србија а.д. одреди рок за прелазак свих бројева фиксне телефоније на дигиталне централе које омогућавају услугу преноса броја.

Став Агенције је да сви претплатници јавне говорне услуге на фиксној локацији имају могућност преноса географског броја, без обзира на коришћену технологију приступа.

Агенција констатује да се, како је претходно наведено, не очекује да заступљеност претплатника наведене технологије пређе 10% укупног броја претплатника јавне говорне услуге на фиксној локацији. Уколико се то ипак догоди, Агенција ће сагласно својим овлашћењима и позитивно-правним прописима, анализирати стање на тржишту и донети одговарајућу одлуку.

Одредбом члана 3. став 1. тач. 3) и б) Закона прописано је да се циљеви и начела регулисања односа у области електронских комуникација заснивају на обезбеђивању услова за равномеран развој електронских комуникација на целој територији Републике Србије, као и подстицање конкуренције, економичности и делотворности у обављању делатности електронских комуникација на технолошки неутралној основи.

Одредбом члана 8. став 1. тачка 2) Закона прописана је надлежност Агенције да одлучује о правима и обавезама оператора и корисника из овог закона.

Одредбом члана 17. Закона и 21. Статута Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, бр. 125/14 и 30/16), прописано је, између осталог да директор Агенције заступа и представља Агенцију и да је одговоран за законитост њеног рада.

Одредбом члана 22. Закона, између осталог, прописано је да Агенција, о правима и обавезама оператора и корисника, одлучује решењем које доноси директор Агенције, као и да се на поступак одлучивања о правима и обавезама оператора и корисника из овог закона примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак.

На основу наведеног, одлучено је као у диспозитиву овог решења.

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ: Ово решење је коначно сагласно члану 22. став 4. Закона и против истог се може тужбом покренути управни спор пред Управним судом, у року од 30 дана од дана његовог достављања сагласно одредбама члана 78. ЗУП.

ДИРЕКТОР

др Владица Тинтор

Достављено:

Јавним објављивањем на Интернет страници и огласној табли
Регулаторне Агенције за електронске комуникације и поштанске
услуге

17-04-2018